

MOKYKLOS SMURTO IR PATYČIŲ PREVENCIJOS, INTERVENCIJOS VYKDYMO TVARKOS APRAŠAS

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Šiaulių Zoknių progimnazijos (toliau – progimnazijos) smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo progimnazijoje tvarkos aprašas (toliau – tvarka) parengtas vadovaujantis smurto ir patyčių prevencijos įgyvendinimo rekomendacijomis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2017 m. kovo 22 d. įsakymu Nr. V-190 „Dėl smurto prevencijos įgyvendinimo mokyklose rekomendacijų patvirtinimo“.

2. Ši tvarka nustato progimnazijos direktoriaus, mokytojų, kitų gimnazijos darbuotojų, vaiko gerovės komisijos, mokinių, jų tėvų (globėjų, rūpintojų) veiklą, kuri padės mokyklos bendruomenei užtikrinti psichologinę, emocinę ir fizinę sveikatą, kurs saugią aplinką užkertančią kelią smurto ir patyčių apraiškoms.

3. Progimnazijos direktorius, darbuotojai, mokiniai, jų tėvai vykdydami smurto ir patyčių prevenciją progimnazijoje vadovaujasi LR Švietimo įstatymo 56 straipsnio 17 punktu, LR Vaiko teisių pagrindų įstatymu (1996 m. kovo 14 d. Nr. I-1234), progimnazijos nuostatais, Darbo tvarkos taisyklėmis, Mokymo sutartimi, Mokytojų pareigybės aprašymu, Mokinių skatinimo ir drausminimo tvarka. Rekomendacijomis dėl poveikio priemonių taikymo netinkamai besielgiantiems mokiniams (patvirtinta Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2012 m. rugpjūčio 28 d. įsakymu Nr. 1268), progimnazijos direktoriaus įsakymais, šia tvarka ir kitais teisės aktais, reglamentuojančiais smurto ir patyčių prevenciją.

4. Tvarkos tikslas - ugdyti pozityvų progimnazijos bendruomenės narių elgesį, kurti draugišką ir saugią aplinką, nustatyti, kokie turi būti daromi veiksmai individualiu, klasės, progimnazijos, šeimos lygmeniu, siekiant užkirsti kelią smurtui ir patyčioms.

5. Tvarkos aprašas remiasi šiais principais:

5.1. Į smurtą ir patyčias būtina reaguoti nepriklausomai nuo jų turinio (dėl lyties, seksualinės orientacijos, negalės, religinės ar tautinės priklausomybės, išskirtinių bruožų ar kt.) ir formos;

5.2. kiekvienas mokyklos administracijos atstovas, pedagogas, švietimo pagalbos specialistas ar kitas progimnazijos darbuotojas, pastebėjęs ar sužinojęs apie smurtą ir patyčias, privalo reaguoti ir stabdyti;

5.3. veiksmų turi būti imamasi visais atvejais, nepriklausomai nuo pranešančiųjų apie smurtą ir patyčias amžiaus ir pareigų, bei nepriklausomai nuo besityčiojančiųjų ar patiriančių smurtą ir patyčias amžiaus ir pareigų;

5.4. Visi mokyklos bendruomenės nariai turi būti supažindinti su mokyklos smurto ir patyčių prevencijos, intervencijos vykdymo tvarka pasirašytinai. Mokiniai bei mokinių tėvai su tvarka, reglamentuota apraše, turi būti supažindinti klasės valandėlių ir tėvų susirinkimo metu ir patvirtinti tai savo parašu.

6. Tvarkos apraše vartojamos sąvokos: Smurtas prieš vaiką – veikimu ar neveikimu vaikui daromas tiesioginis ar netiesioginis tyčinis fizinis, psichologinis, seksualinis poveikis, garbės ir orumo nepaisymas ar nepriežiūra, dėl kurių vaikas patiria žalą ar pavojų gyvybei, sveikatai, raidai.

6.1. Išskiriamos šios smurto formos:

6.1.1. patyčios – tai psichologinę ar fizinę jėgos persvarą turinčio asmens ar asmenų grupės tyčiniai, pasikartojantys veiksmai, siekiant pažeminti, įžeisti, įskaudinti ar kaip kitaip sukelti psichologinę ar fizinę žalą kitam asmeniui.

6.1.2. patyčios gali būti tiesioginės (atvirai puolant ir/ar užgauliojant) ir/ar netiesioginės (skaudinant be tiesioginės agresijos):

6.1.3. žodinės patyčios: pravardžiavimas, grasinimas, ujimas, užgauliojimas, užkabinėjimas, erzinimas, žeminimas ir kt.;

6.1.4. fizinės patyčios: mušimas, spardymas, spaudimas, dusinimas, užkabinėjimas, turtinė žala ir kt.;

6.1.5. socialinės patyčios: socialinė izoliacija arba tyčinė atskirtis, gandų skleidimas ir kt.

6.1.6. kibernetinės patyčios: skaudinančių ir gąsdinančių asmeninių tekstinių žinučių ir/ar paveikslėlių siuntinėjimas, viešų gandų skleidimas, asmeninių duomenų ir komentarų skelbimas, tapatybės pasisavinimas, siekiant sugriauti gerą vardą arba santykius, pažeminti ir kt.

6.2. Patyčių dalyviai:

6.2.1. patyčias patiriantis vaikas – mokinys, iš kurio yra tyčiojamasi.

6.2.2. besityčiojantysis/skriaudėjas – vaikas ar suaugęs, inicijuojantis patyčias ir/ar prisidedantis prie jų.

6.2.3. patyčias patiriantis suaugęs – administracijos atstovas, pedagogas, švietimo pagalbos specialistas ar techninis darbuotojas, iš kurio tyčiojasi bet kuris bendruomenės narys.

6.2.4. patyčių stebėtojas – bet kuris bendruomenės narys, matantis ar žinantis apie patyčias.

7. Mokykloje draudžiama bet kokia smurto ir patyčių forma, nukreipta:

7.1. mokinių prieš mokinius;

7.2. švietimo įstaigų darbuotojų prieš mokinius;

7.3. mokinių prieš švietimo įstaigų darbuotojus;

7.4. švietimo įstaigų darbuotojų prieš kitus tos įstaigos darbuotojus;

7.5. mokinių tėvų (globėjų, rūpintojų) prieš mokinius, mokytojus.

8. Prevencija suprantama kaip priemonės ir būdai, kuriais siekiama užkirsti kelią socialinės rizikos veiksniams atsirasti arba jų įtakai sumažinti. Prevencija yra nuolatinis, cikliškas (ne baigtinis) procesas, apimantis esamų arba potencialiai galimų problemų identifikavimą, tinkamų priemonių joms spręsti parinkimą ir vykdymą, poveikio į(si)vertinimą ir tolesnių veiksmų planavimą.

9. Prevencijos priemonės, nukreiptos į visus mokyklos mokinius, padeda išvengti problemų (pvz., patyčių ar kitokio smurto) atsiradimo ir mažinti egzistuojančių problemų mastą. Tiems mokiniams, kuriems visai mokyklai taikomos prevencijos priemonės yra nepaveikios ir jų nepakanka, taikomos papildomos prevencijos priemonės ar (ir) programos, teikiama švietimo pagalba.

10. Intervencija suprantama kaip mokyklos vadovo, pavaduotojų, mokytojų, švietimo pagalbos specialistų ir kitų mokyklos darbuotojų (toliau – mokyklos darbuotojai) koordinuoti veiksmai, nukreipti į smurto ir patyčių stabdymą, taip pat – švietimo pagalbos priemonių visumą. II. SMURTO IR PATYČIŲ STEBĖSENA, PREVENCIJA MOKYKLOJE

11. Smurto ir patyčių prevencija, intervencija yra svarbi progimnazijos veiklos dalis, kurios planavimu, organizavimu ir stebėseną rūpinasi mokyklos direktorius, Vaiko gerovės komisijos nariai, direktoriaus pavaduotoja ugdymui, socialinis pedagogas, klasių vadovai, o jos vykdyme dalyvauja visi mokyklos bendruomenės nariai.

12. Progimnazijos direktorius yra atsakingas už mokyklos Tvarkos aprašo parengimą ir vykdymą, už stebėsenos rezultatais paremto kasmetinio mokyklos smurto ir patyčių prevencijos priemonių plano parengimą, jo pristatymą mokyklos bendruomenei ir vykdymą.

13. Smurto ir patyčių prevencijos, intervencijos vykdymo tvarkos įgyvendinimą koordinuoja atsakingi asmenys, sudarantys smurto ir patyčių prevencijos, intervencijos vykdymo grupę (toliau – Vykdyto grupė) kuri kasmet:

13.1. inicijuoja ir koordinuoja anoniminės mokinių apklausos vykdymą ir apibendrina jos rezultatus;

13.2. surenka apibendrintus duomenis iš klasių vadovų dėl mokykloje fiksuotų pranešimų apie patyčias ir atlieka jų analizę;

13.3. remiantis apklausos ir pranešimų apie patyčias analizės duomenimis, rengia smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos priemonių planą;

13.4. aptaria turimą informaciją, svarsto prevencijos ir intervencijos priemonių taikymo plano turinį Vaiko gerovės komisijos posėdyje;

13.5. teikia siūlymus mokyklos direktoriui dėl smurto ir patyčių prevencijos, intervencijos priemonių įgyvendinimo progimnazijoje;

13.6. individualiai dirba su smurto ir patyčių atvejais, kai vienas iš dalyvių yra suaugęs bendruomenės narys arba kai į juos kreipiasi klasės vadovas išnaudojęs numatytas pagalbos priemones;

13.7. konsultuoja bendruomenės narius smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos klausimais.

14. Klasės vadovai kasmet išanalizuoja ir apibendrina turimus pranešimus apie smurtą ir patyčias tarp mokinių, informuoja Vykdyto grupės narius, apie prevencijos, intervencijos taikomų priemonių

rezultatus klasėje, teikia kitą svarbią informaciją, susijusią su smurtu ir patyčiomis. III. PATYČIŲ INTERVENCIJA PROGIMNAZIJOJE

15. Visais įtariamų ir realių smurto bei patyčių atvejais kiekvienas gimnazijos administracijos darbuotojas, pedagogas ar švietimo pagalbos specialistas, kitas darbuotojas, gimnazistas reaguodamas:

15.1. įsikiša pastebėjus smurtą ir patyčias – nutraukia bet kokius tokių įtarimą keliančius veiksmus, primena asmeniui, kuris tyčiojasi, mokyklos nuostatas ir elgesio taisykles;

15.2. jei nukentėjusiam reikia pagalbos, kreipiasi į institucijas (pvz., policija, greitoji pagalba); pagalbą galinčius suteikti asmenis (tėvus (globėjus, rūpintojus) ar mokyklos darbuotojus);

15.3. patyčių atveją po pamokos, bet ne vėliau kaip kitą darbo dieną, registruoja mokyklos raštinėje, patyčių registracijos žurnale (priedas Nr. 2), pateikdamas užpildytą pranešimo apie smurtą ir patyčias formą (priedas Nr.1). Registracijos žurnalą pildo mokytojas raštinėje.

16. Pastebėjus kibernetines patyčias ar gavus apie jas pranešimą:

16.1. išsaugo vykstančių kibernetinių patyčių įrodymus ir atveją nedelsiant, bet ne vėliau kaip kitą darbo dieną, registruoja mokyklos raštinėje, patyčių registracijos žurnale (priedas Nr. 2), pateikdamas užpildytą pranešimo apie smurtą ir patyčias formą (priedas Nr.1).

17. Klasės vadovas gavęs informaciją apie smurtą ir patyčias tarp mokinių nedelsiant: 17.1. išsiaiškina ir įvertina situaciją;

17.2. organizuoja individualius pokalbius su smurto ir patyčių dalyviais, nedelsiant, bet ne vėliau kaip sekančią darbo dieną informuoja jų tėvus (globėjus, rūpintojus): 1 kartą elektroninio dienyno pagalba, 2 kartą telefonu, 3 kartą kviečia mokinių tėvus dalyvauti individualiame pokalbyje.

17.3. vykdo tolesnę patyčių situacijos stebėseną;

17.4. nesibaigus smurto ir patyčių situacijai, jai kartojantis, ketvirtą kartą informaciją perduoda Vykdomo grupės nariams ir pateikia visas turimas užpildytas formas ar turimą informaciją raštu;

17.5. esant sudėtingesnei situacijai, iš karto inicijuoja Vykdomo grupės posėdį, o prireikus ir Vaiko gerovės komisijos posėdį, policiją.

18. Vykdomo grupės pirmininkas:

18.1. Kasdien peržiūri registracijos žurnalą, peržiūri užregistruotus patyčių atvejus juos įvertina ir nedelsiant, bet ne vėliau kaip kitą darbo dieną deleguoja:

18.1.1. klasių vadovams - kai smurto ir patyčių situacijoje abu ar daugiau dalyvių yra mokiniai;

18.1.2. informuoja mokyklos vadovą ir atvejo stebėseną deleguoja Vykdomo grupei - kai smurto ir patyčių situacijoje vienas iš dalyvių yra suaugęs bendruomenės narys.

18.2. kibernetinių patyčių atveju pateikia pranešimą interneto svetainėje adresu www.draugiskasinternetas.lt:

18.2.1. jei panaudota vaizdinė informacija yra viešas kibernetinėje erdvėje patyčių ir smurto atvejis:

18.2.2. jei informacija yra vieša, kuri pagal Nepilnamečių apsaugos nuo neigiamo viešosios informacijos poveikio įstatymą yra priskiriama draudžiamai skleisti informacijai.

18.3. sistemina ir analizuoja pranešimų apie patyčias, kur vienas patyčių dalyvis suaugęs bendruomenės narys formas (priedas Nr.1);

18.4. esant sudėtingam patyčių atvejui (kai kreipiasi klasės vadovas) inicijuoja Vykdomo grupės pasitarimą, o prireikus ir Vaiko gerovės komisijos posėdį atvejui aptarti ir situacijai įvertinti;

18.5. numato veiksmų planą (gali būti individualūs pokalbiai su skriaudėju, skriaudžiamuoju, stebėtojais, jų tėvais, klase, psichologo, socialinio pedagogo pagalba kt. priemonės), supažindina su jo nevykdymo pasekmėmis skriaudėją ir jo tėvus (globėjus, rūpintojus); esant poreikiui koreguoja veiksmų planą;

18.6. ypatingais atvejais (esant fiziniam smurtui), arba jei numatytas veiksmų planas teigiamo rezultato neduoda, smurto ir patyčių sustabdyti nepavyksta, informuoja mokyklos vadovą ir kreipiasi į policiją ir VTAS.

19. Mokyklos vadovas, gavęs informaciją apie administracijos atstovo, mokytojo, švietimo pagalbos specialisto ar kito darbuotojo patiriamas patyčias arba jiems pasityčiojus iš mokinio:

19.1. veda individualius pokalbius su skriaudėju ir skriaudžiamuoju;

19.2. apie įvykusį smurto faktą nedelsdamas, bet ne vėliau kaip kitą darbo dieną praneša psichologinės pagalbos teikėjui ir rekomenduoja smurtavusiam ar smurtą patyrusiam asmeniui kreiptis psichologinės pagalbos;

19.3. supažindina su rekomendacijų nevykdymo pasekmėmis skriaudėją;

19.4. ypatingais atvejais (esant fiziniam smurtui) informuoja policiją ir VTAS.

20. Patyčias patiriantis mokinys ar patyčių stebėtojas, mokinys, matęs ir žinantis apie patyčias:

20.1. nedelsiant informuoja bet kurią ugdymo įstaigos darbuotoją kuriuo pasitiki;

20.2. apie patirtas ar matytas patyčias gali pranešti žodžiu, parašęs laišką į elektroninį dienyną, mokyklos patyčių pašta, anoniminę dėžutę, kurią periodiškai tikrina įstaigos socialinis pedagogas.

21. Patyčias patiriančio mokinio tėvai (globėjai, rūpintojai) arba tėvai (globėjai, rūpintojai), žinantys apie klasėje vykstančias patyčias:

21.1. nedelsiant informuoja klasės vadovą ir/ar socialinį pedagogą, ir/ar administracijos atstovus apie mokinio patiriamas patyčias jiems patogiu būdu (telefonu, elektroniniu laišku, žinute dienyne ar asmeniškai);

21.2. sužinoję apie viešą patyčių kibernetinėje erdvėje panaudojus vaizdinę informaciją atvejį, ir smurtaujančio ir smurtą patiriančio nepilnamečio mokinio tėvai (globėjai, rūpintojai), privalo apie tai pranešti LR ryšių reguliavimo tarnybai pateikdami pranešimą interneto svetainėje adresu www.draugiskasinternetas.lt.

22. Mokyklos darbuotojas gavęs informaciją iš tėvo (globėjo, rūpintojo) ar mokinio smurto ir patyčių atvejį registruoja raštinėje nustatyta tvarka. IV. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

23. Visi dokumentai, esantys vaiko/mokinio asmens byloje, ir duomenys, susiję su vaiku ir jo asmeniniu gyvenimu yra konfidencialūs ir naudojami tik tiek, kiek tai būtina atsakingiems fiziniams ar juridiniams asmenims atlikti pavestas funkcijas, užtikrinti vaiko teises ir teisėtus interesus.

PRANEŠIMO APIE SMURTĄ IR PATYČIAS FORMA

Pranešimo data / Registracijos Nr.

Ugdymo įstaigos pavadinimas

Bendrieji duomenys:

Kas pranešė apie patyčias:	
Kada įvyko patyčios (data, val.):	
Kur įvyko patyčios (vieta):	
Kokia patyčių forma naudota ar įtariama, kad buvo naudota:	
☐ Fizinė: vaiko užgauliojimas veiksmais (pargriovimas, įspyrimas, kumštelėjimas, spjaudymas, daiktų atiminėjimas ar gadinimas, plaukų pešiojimas ir pan.);	
Žodinė: pravardžiavimas, grasinimas, ujimas, užgauliojimas, užkabinėjimas, erzinimas, žeminimas ir kt.;	
☐ Socialinė: įvairūs gąsdinantys, bauginantys gestai, ignoravimas, siekiant parodyti, kad vaikas yra nepageidaujamas ar atstumiamas;	
☐ Kibernetinė: patyčios vykstančios elektroninėje erdvėje: socialiniuose tinkluose, kitose vietose internete, naudojant mobiliuosius telefonus (nemalonių žinučių arba elektroninių laiškų rašinėjimas, skaudinantis bendravimas pokalbių kambariuose, vaiko asmeninio gyvenimo detalių viešinimas, tapatybės pasisavinimas ir pan.).	
☐ Kiti <i>pastebėjimai</i> (įrašyti) _____ .	

Duomenys apie patyčių dalyvius:

Bendruomenės nario, <u>patyrusio patyčias</u> vardas, pavardė, klasė, pareigos:	
Bendruomenės nario, <u>kuris tyčiojosi</u> vardas, pavardė, klasė, pareigos:	
Mokinio/nių, <u>stebėjusio patyčias</u> vardas, pavardė, klasė:	

Išsamesnė informacija apie įvykį, trumpas faktais pagrįstas įvykio aprašymas:

--

PATYČIŲ REGISTRACIJOS ŽURNALAS

F -fizinės
 Ž - žodinės
 K -kibernetinės
 S -socialinės

M - mokinys
 S - suaugęs bendruomenės narys

Atvejo Eil. Nr.	Data	Pranešėjo vardas, pavardė, pareigos	Smurto ir patyčių pobūdis: F, Ž, K, S	Smurtą patiriantis asmuo (M, S)	Smurtaujantis asmuo (M, S)	Pastabos

Pvz.

Atvejo Eil. Nr.	Data	Pranešėjo vardas, pavardė, pareigos	Smurto ir patyčių pobūdis: F, Ž, K, S	Smurtą patiriantis asmuo (M, S)	Smurtaujantis asmuo (M, S)	Pastabos
1	2017-06-01	Jonas Jonaitis, matematikos mokytojas	F	M (5b)	M (5a)	Deleguota 5a ir 5b klasių auklėtojoms
2	2017-06-12	Ona Onaitienė, valytoja	Ž	S (etikos mokytoja)	M (6b)	Deleguota Vykdomo grupei